

Tereza Konvalinková. Podstávkové domy v severních Čechách. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav etnologie. Praha 2010

Práce Terezy Konvalinkové se věnuje fenoménu lidového stavitelství severních Čech a to podstávkovému domu, který se v podstatě vyskytuje pouze na pohraničním území České republiky, Polska a Německa. Práce se opírá především o rozsáhlý dlouhodobý terénní výzkum, kdy se autorka této problematice věnuje systematicky již od roku 2006 (o tom svědčí i postupová práce autorky, která představuje pilotní studii k sledované problematice). Terénním výzkumem se diplomantka snažila i dokumentovat interiéry podstávkových domů, což je v současné době dosti obtížné. Výstupem tohoto výzkumu bylo i zmapování současného stavu těchto staveb. T. Konvalinková shromáždila dostupné archivní prameny, literaturu a rovněž se snažila získat a analyzovat dostupnou fotografickou a kresebnou dokumentaci. Jako přínos pro studium dokumentace vidím zpracování fotografické dokumentace z dokumentační sbírky Etnologického ústavu AV ČR v Praze, v.v.i. a dále sbírku historické fotografie Severočeského muzea v Liberci. Všechny získané poznatky měly posloužit k splnění stěžejního cíle práce, jímž bylo vysledování příčin vzniku a vývoje fenoménu podstávkových domů. Jako jeden z dílčích záměrů této diplomové práce bylo podchycení regionálních odlišností sledované problematiky a její hlavní aspekty, které tvoří konstrukce a výzdoba. Autorka se pokusila objasnit i typologii podstávky, kromě hlavních typů – české a lužické, i jejich kombinaci, kterou zařazuje do tzv. speciálních typů podstávky. Podobně též do této skupiny patří podstávka, jejíž sloupek probíhá přes obě patra roubeného domu (od země až po stropní trámy).

Autorka v kapitole Teorie vzniku podstávky uvádí v poznámce pouze jména autorů jednotlivých teorií bez příslušné citace. U obrazových příloh je uvedena často iniciála autora, někdy je uveden též odkaz na titul v Seznamu pramenů a literatury, není však uvedena příslušná strana titulu. Autorka sice stručně charakterizuje v kapitole Teorie vzniku podstávky jednotlivé teorie, nicméně u žádného představitele dané teorie není uveden odkaz na citaci ve výše uvedeném soupisu. Jedno z hlavních témat práce představuje kapitola Zdobnost podstávky. T. Konvalinková řeší vztah typu zdobnosti podstávky a období výstavby domu a nezjišťuje mezi nimi příčinnou souvislost. Naopak k určujícím vlivům vzniku podstávky autorka počítá přírodní podmínky a přejímání vlivů z městského prostředí. Důležitým faktorem byla rovněž úroveň a dovednost stavebníků a tesařů a faktory tvořící místní zvyklosti. Do kapitoly Podstávkové domy zařadila T. Konvalinková stať Dům střední

velikosti, za který považuje dům se zvýšeným polopatrem a dům prodloužený o hospodářské prostory (navazují na tradiční půdorys trojdílného domu). Autorka vymezila pro potřeby své diplomové práce sedm regionálních forem podstávkových domů na základě kritérií, která jsou objasněna ve stručném úvodu ke kapitole – Regionální formy podstávkových domů. Ke kladům předkládané diplomové práce lze přičíst zdařilou grafickou úpravu a dále mapu rozšíření podstávkového domu v severních a severovýchodních Čechách. Přínosná je též ukázka stavebních plánů vybraných podstávkových domů z fondů Státního okresního archivu Liberec.

Jak v závěru dokládá autorka sociální situace obyvatel dané lokality měla případně vliv na zdobnost domu, nikoliv na existenci samotné podstávky. Při posuzování faktorů ovlivňujících stavbu domu, dává autorka před etnickými vlivy na první místo regionální hledisko. Diplomantka za velmi složitou a dosud úplně neobjasněnou považuje otázku vzniku podstávkových domů. Dále načrtává jedno z východisek vzniku podstávky a tou je snaha zajistit nějakým způsobem stabilitu stěn domu. Podstávku autorka vnímá jako výsledek dlouhodobého působení celé řady faktorů a tím odkrývá i její vypovídací hodnotu. Odlišnosti mezi podstávkovými domy vzniká T. Konvalinková jako rozdíly mezi jednotlivými objekty tohoto typu domu. V úplném závěru práce se autorka snaží poukázat na význam podstávkového domu a nastínit jeho místo v tradičním lidovém stavitelství českých zemí.

Přes drobné dílčí výhrady doporučuji práci Terezy Konvalinkové k obhajobě a navrhuji známku výborně.

Praha, dne 14. září 2010

PhDr. Lubomír Procházka, CSc.